

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2025-29-2-139-150>

УДК 37.09:004.5

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-3909-5062>

*Дмитро Трейтяк,
доктор філософії,
Інститут проблем виховання НАПН України,
м. Київ*

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

***Анотація.** У статті проаналізовано результати експерименту із формування національної солідарності у старшокласників за допомогою сучасних цифрових технологій. Комплексно проаналізовано роль цифрового простору у процесі формування національної солідарності. У дослідженні розкривається специфіка використання цифрового простору у роботі зі старшокласниками, акцентується увага на його потенціалі як інструменту виховання. Автор обґрунтовує та характеризує ефективні методики формування національної солідарності у молоді засобами цифрового простору, виявляючи найбільш дієві підходи. Розкрито основні результати, охарактеризовано форми роботи із молоддю, які були найбільш ефективними під час даного експерименту. Визначено завдяки чому вибрані методи мали такий успіх. Окреслено значний потенціал цифрового простору, як комунікативного майданчику для налагодження особистісної взаємодії між вчителем та старшокласниками. Також у статті розкрито особливості адаптації традиційних форм і методів виховання до сучасних реалій освітньо-виховного процесу, які потребують цифровізації. Визначено яким чином зберігаючи ефективність, можна перенести можливості їхнього застосування до цифрових платформ, що дозволить у сучасних умовах досягти якнайвищої ефективності виховного процесу.*

На основі проведеного аналізу розроблено практичні рекомендації щодо імплементації цифрових інструментів для зміцнення національної солідарності серед молоді. У дослідженні охарактеризовано найбільш зручні та доступні цифрові платформи для роботи з учнями і розкрито можливості їх використання у виховній роботі.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його матеріали можуть бути використані викладачами, вчителями, дослідниками, фахівцями у сфері молодіжної політики, студентами під час організації виховної роботи загальноосвітніх, спеціальних, професійно-технічних закладів освіти та інших, зорієнтованих на навчально-виховну взаємодію зі старшокласниками в процесі виховання національної солідарності, а також як складову комплексу національного-патріотичного виховання в цифровому просторі.

***Ключові слова:** національна солідарність, старшокласники, цифровий простір, виховний процес, виховна година, молодь, громадянська активність.*

© Дмитро Трейтяк, 2025

Вступ. Розвиток національної солідарності серед молодого покоління українців є однією з найважливіших задач сучасної педагогіки, особливо в умовах, коли ворог застосовує різноманітні методи інформаційного впливу, щоб підірвати єдність нашого суспільства. Формування національної солідарності у старшокласників має стратегічне значення для розвитку України, оскільки сприяє об'єднанню громадян навколо спільних цінностей та інтересів, що є основою для побудови демократичного майбутнього країни. Цей процес є багатоаспектним, і використання цифрового середовища відіграє в ньому ключову роль.

В сучасну епоху глобалізації та швидкого розвитку цифрових технологій, використання цифрового простору у процесі виховання стає однією із необхідних ланок на шляху формування національної солідарності серед молоді. Старшокласники, як майбутнє нації, перебувають у центрі цього процесу, адже саме вони формуватимуть цінності та визначатимуть напрямок розвитку країни у найближчому майбутньому. Цифрові технології, що стали невід'ємною частиною їхнього життя, відкривають нові можливості для комунікації та виховання цінностей. Дослідження мало на меті показати, яким чином цифрові технології можуть стати потужним інструментом для виховання свідомих та активних громадян, здатних об'єднатися заради спільного блага.

Ми розглянемо сучасні методики та практики, які у ході експерименту показали себе найкращим чином та допомагали молоді усвідомити свою приналежність до нації, відчувати відповідальність за її майбутнє та активно долучитися до суспільного життя.

До дослідження різних аспектів виховання національно-особистісних цінностей зверталися такі вітчизняні науковці, як І. Бех [1], К. Журба [5], Р. Сойчук [7]. Крім того, ряд науковців досліджували можливості використання цифрового простору в освітньо-виховному процесі. У 2021 році була опублікована Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі, укладена науковцями Національної академії педагогічних наук України [6], різним аспектам використанню цифрового простору під час виховної діяльності приділяли увагу у своїх дослідженнях такі науковці, як Л. Канішевська [4], Р. Гуревич [10], К. Журба [4] та інші.

На сучасному етапі розвитку суспільства виникає нагальна потреба у поглибленому дослідженні потенціалу цифрового простору як інструменту формування національної солідарності серед старшокласників. Ця необхідність зумовлена зростанням ролі цифрових технологій у повсякденному житті молоді, а також активним використанням інформаційних каналів для впливу на свідомість підростаючого покоління. Вивчення можливостей цифрового простору дозволить виявити ефективні методи та механізми, які сприятимуть розвитку національної єдності, патріотичних почуттів та громадянської відповідальності у старшокласників. Крім того, таке дослідження є особливо актуальним у контексті сучасних викликів, пов'язаних із інформаційними війнами та необхідністю протидії маніпулятивним впливам на молодь.

Мета та завдання. Метою дослідження є висвітлення найбільш ефективних практик на шляху формування національної солідарності у старшокласників в цифровому просторі.

Відповідно до мети сформувані такі завдання:

- проаналізувати роль цифрового простору у процесі формування національної солідарності;

- дослідити специфіку роботи зі старшокласниками з використанням цифрового середовища;
- обґрунтувати та охарактеризувати ефективні методики формування національної солідарності у молоді засобами цифрового простору;
- розробити рекомендації щодо імплементації цифрових інструментів для зміцнення національної солідарності серед молоді.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань у дослідженні було застосовано комплекс наукових методів, які дозволили всебічно розглянути проблематику формування національної солідарності серед старшокласників із використання засобів цифрових технологій. На етапі теоретичного дослідження було використано методи аналізу наукової літератури та нормативних джерел, що дало змогу визначити концептуальні підходи до проблеми. Для систематизації та узагальнення наукових даних було застосовано методи синтезу, порівняння та системно-структурного аналізу, що дозволило виокремити ключові аспекти дослідження та сформувати теоретичну базу.

На етапі практичного дослідження було проведено експериментальну роботу, яка включала організацію та проведення виховних заходів, спрямованих на формування національної солідарності. Для оцінки ефективності виховної роботи було використано методи тестування та анкетування, що дозволило отримати кількісні та якісні дані щодо динаміки змін у свідомості та поведінці учнів. Крім того, було застосовано спостереження за учасниками під час занять, що дало змогу фіксувати їхню активність, зацікавленість та рівень залученості до процесу. Отримані результати було статистично оброблено та інтерпретовано, що забезпечило об'єктивність висновків дослідження.

Таким чином, поєднання теоретичних та емпіричних методів дозволило вивчити проблему та розробити практичні рекомендації щодо використання цифрового простору у формуванні національної солідарності серед старшокласників.

Результати. Формування національної солідарності має враховувати сучасні тенденції цифровізації більшості сфер життя. Крім того, важливо розуміти ключову роль цифрового простору серед старшокласників, який став невід'ємною частиною їхнього освітнього процесу, соціального життя та дозвілля. Інтеграція цифрових технологій до звичних форм і методів роботи зі старшокласниками відкриває нові можливості та забезпечує зручність у навчально-виховному процесі [2]. Використання цифрових ресурсів у процесі виховання національної солідарності сприяє розвитку критичного та аналітичного мислення та стимулює творчий потенціал учнів. Варто зазначити, що на сьогодні, коли цифрові технології відіграють таку значну роль, молодь потребує високого рівня цифрової грамотності, який стане невід'ємною частиною їхнього професійного та особистісного

розвитку. Старшокласники, працюючи з інформацією з різних джерел, вдосконалюють свої навички креативного мислення, вчать ефективно використовувати інноваційні інструменти та програми, що готує їх до викликів майбутнього та підвищує рівень цифрової компетентності [6].

Дослідження формування національної солідарності серед старшокласників за допомогою цифрових технологій є частиною фундаментального дослідження на тему «Формування національної солідарності в учнівської та студентської молоді в умовах війни та повоєнного відновлення», яке проводилося науковцями відділу національно-патріотичного виховання Інституту проблем виховання НАПН України з 2023 по 2025 роки.

Для визначення найбільш ефективних форм робіт з учнями нами було враховано особливості сучасного цифрового компоненту навчання. Крім того, задля побудови найбільш ефективної стратегії взаємодії з молоддю враховувалися найбільш важливі вектори взаємодії зі старшокласниками, якими стали: завдання, спрямовані на досягнення результату; творча діяльність; активна діяльність; комунікативна діяльність; спільна діяльність [8, с. 245].

Враховуючи все вищесказане було розроблено найбільш ефективні форми роботи з учнями, якими стали: виховні години з використанням інтерактивних матеріалів, інтерактивні вікторини, творчі ігри в використанні можливостей систем штучного інтелекту, челленджі, віртуальні екскурсії, інформаційні гайди та онлайн-дебати.

Під час експериментального дослідження значну ефективність продемонстрували виховні години на теми: «Національна ідентичність», «Україна сьогодні», «Україна в сучасному кіно» та «Солідарність з Україною». Також значне зацікавлення серед старшокласників викликали віртуальні екскурсії Україною, онлайн-вікторина та гра із використанням штучного інтелекту. Такі заходи виявилися значущими з точки зору педагогічного впливу, оскільки сприяли формуванню у старшокласників почуття патріотизму, громадянської свідомості та емоційно-ціннісного ставлення до власної Батьківщини.

Ключовим чинником успіху став поєднаний методичний підхід, який включав інтерактивні елементи (відеоматеріали, презентації, онлайн-дії, групові завдання) та живі дискусії. Така організація занять забезпечила їх динамічність, підвищила залученість учнів і сприяла глибшому осмисленню запропонованих тем. Особливу роль відіграли обговорення, під час яких школярі аналізували власну роль у розвитку українського суспільства та можливі шляхи впливу на майбутнє держави. Подібна методика роботи сприяла зворотному зв'язку та активізації креативності молодих людей, які пропонували власні ідеї.

За результатами проведених заходів можна стверджувати, що вони мали значний мотиваційний ефект, акцентуючи увагу на значенні національної єдності, історичної пам'яті

та культурної спадщини. Учні усвідомили взаємозв'язок між власною активністю та перспективами України, що підтверджується даними опитування: 64,9 % респондентів висловили бажання обрати у майбутньому професію, спрямовану на користь суспільству, а 25,7 % – не виключили такої можливості за наявності відповідних умов (див. рисунок 1).

Ви хотіли б в майбутньому мати роботу, яке буде допомагати зміцнити України?

Рис. 1. Бажання старшокласників бути корисним для України

Одним із найбільш ефективних інноваційних методів, застосованих під час дослідження, стала інтерактивна гра з використанням систем штучного інтелекту, спрямована на розвиток креативного мислення та формування громадянської свідомості. У межах гри учні виступали в ролі сценаристів і режисерів, розробляючи власні кіноідеї, присвячені сучасній Україні, її культурі, історії чи майбутньому. За допомогою генеративних ШІ-інструментів (таких як, Adobe, Midjourney, Runway, ChatGPT) вони разом із педагогом візуалізували свої задуми, створюючи концепт-арти персонажів, короткі сюжетні відеоролики або ескізи.

Даний підхід викликав значний ентузіазм серед старшокласників, що пояснюється кількома факторами:

- Сучасність та технологічна привабливість – використання систем ШІ як інструменту творчості відповідає інтересам молодого покоління, яке очікує інтерактивних, динамічних форм навчання.
- Гейміфікація процесу – ігровий формат дозволив учням відчувати себе справжніми творцями, знизивши рівень академічного стресу та підвищивши залученість до процесу.
- Персоналізація ідей – кожен учень мав можливість втілити власне бачення України, що сприяло глибшому емоційному зв'язку із запропонованою темою.

● Миттєвий візуальний результат – генерація зображень або відео за їхніми запитами дала змогу одразу побачити матеріалізовану ідею, що мотивувало до подальшої роботи [9].

За результатами зворотного зв'язку, понад 95% учасників оцінили цей метод як найбільш захопливий серед усіх використаних під час експерименту. Багато хто з учнів зазначив, що саме через технологічну складову та можливість миттєвої творчої реалізації тема патріотизму сприймалася не як абстрактна концепція, а як щось особистісно значиме.

Таким чином, досвід застосування систем ІІІ у виховній роботі підтвердив, що використання цифрових інструментів значно підвищує ефективність засвоєння матеріалу. Цей метод особливо актуальний для роботи зі старшокласниками, оскільки поєднує навчання, творчість і сучасні технології, перетворюючи абстрактні поняття на відчуттєвий досвід.

Також успішним став досвід проведення віртуальних екскурсій. Він передбачав використання сучасних цифрових технологій для занурення в історико-культурний контекст України. Для реалізації проєкту були використані інтерактивні віртуальні тури (Google Arts & Culture, Україна Incognita) та мультимедійні платформи з аудіо- та відео супроводом. За допомогою таких інструментів, старшокласники мали змогу «відвідати» різні куточки України, досліджуючи її історію, культуру та природне багатство. Віртуальні екскурсії стали ще одним важливим інструментом формування національної солідарності. Не дивлячись на доступність у наш час великого загалу контенту і можливості «подорожувати» за допомогою гаджетів, виявилося що більше половини учнів ніколи не використовували такі можливості, які допомагають краще зрозуміти свою країну, її історію та культуру, відчути себе частиною єдиного народу. Відповідно до опитувань, що були проведені серед старшокласників, переважна більшість з них хотіла б дізнатися більше про важливі моменти української історії та культури у майбутньому (див. рисунок 2).

Ви хотіли б дізнаватися більше про важливі моменти української історії та культури?

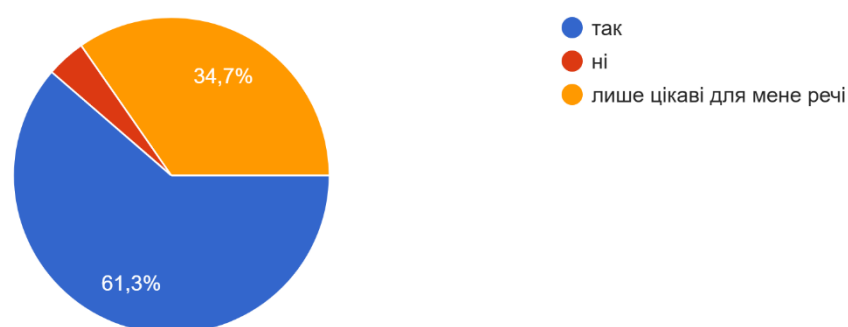

Рис. 2. Бажання учнів дізнаватися більше про Україну

Отже, результати апробації та імплементації цифрових технологій у контексті виховних заходів, спрямованих на формування національної солідарності серед старшокласників, продемонстрували їхню значну ефективність та перспективність. Інтеграція інноваційних цифрових інструментів допомагала поглибленню знань молоді щодо історико-культурної спадщини рідної країни та сприяла формуванню ціннісних орієнтацій. Зокрема, відзначається усвідомлення старшокласниками екзистенційної значущості патріотизму як фундаментальної складової громадянської свідомості та виховання глибокої поваги до національної спадщини як до консолідуючого чинника.

За результатами опитування серед учасників таких заходів, понад 97,3 % молоді висловили щире занепокоєння майбутнім своєї держави, що є вагомим індикатором сформованості високого рівня громадянської відповідальності та активної позиції (див. рисунок 3). Це свідчить про їхню готовність брати активну участь у розбудові та захисті рідної землі.

Чи для Вас важливий добробут власної країни?

Рис. 3. Думка учнів про важливість добробуту України

Аналізуючи результати експерименту, можна виділити ряд найбільш використовуваних цифрових інструментів, які виявилися доступними та зрозумілими для вчителів і зручними для учнів. За допомогою таких інструментів було досягнуто поєднання зручності доступу, візуалізації та інтерактивності. Відтак можна навести цілий ряд сучасних інструментів, які можуть стати у нагоді під час проведення різноманітних заходів:

Google Suite. Документи, таблиці, презентації, форми для збору інформації. Найпоширеніший інструмент, який дозволяє додавати різноманітні інтерактивні елементи, такі як форми, діаграми, відео та гіперпосилання.

Prezi. Це сервіс, який відрізняється нелінійною структурою презентацій, що дозволяє створювати більш динамічні та цікаві матеріали.

Canva. Широко відомий інструмент для створення дизайнів, плакатів, презентацій. Хоча сервіс Canva переважно використовується для створення дизайнів, він також має деякі інструменти для створення простих інтерактивних елементів.

WeVideo, iMovie – для монтажу відео. Хмарний відеоредактор, який дозволяє створювати та редагувати відео, анімації, презентації та слайд-шоу онлайн. Пропонує широкий спектр інструментів для монтажу, додавання аудіо, візуальних ефектів, тексту та графіки. Вчителі можуть створювати відеоуроки, пояснення складних тем, віртуальні екскурсії. Учні можуть працювати над спільними відеопроєктами.

Genially. Для створення інтерактивних презентацій. Пропонує широкий вибір шаблонів для створення різноманітних інтерактивних матеріалів, від презентацій до інфографіки.

Padlet . Для спільної роботи та збору ідей. Це віртуальна інтерактивна дошка, на якій користувачі можуть розміщувати, обмінюватися та організовувати різні типи контенту (текст, зображення, відео, аудіо, посилання, документи). Чудово підходить для організації мозкового штурму, де учні можуть анонімно або під своїм іменем додавати ідеї, відповіді на запитання або асоціації до теми. Використовується для спільного створення конспектів, проєктів, збору відгуків або організації дискусій, де кожен учасник може додати свій внесок.

WordPress та Wix – сервіси для тих, хто прагне створювати власні сайти або блоги.

Google My Maps. Дозволяє створювати власні інтерактивні карти з різними маркерами та шарами.

Google Arts & Culture. Дозволять провести віртуальну екскурсію по українських музеях, соборах, історичних місцях. Використання панорам Google Street View дозволить продемонструвати учням знакові місця України, як ніби вони там знаходяться.

TimelineJS. Спеціалізований інструмент для створення візуально привабливих таймлайнів. Він дозволяє візуалізувати події в хронологічному порядку, додаючи до кожного пункту текст, зображення, відео, аудіо та посилання з різних джерел. Ідеально підходить для візуалізації історичних подій, біографій видатних особистостей, послідовності подій у літературних творах або розвитку наукових відкриттів. Учні можуть створювати власні таймлайни для представлення результатів досліджень, хронології певних процесів або для демонстрації змін у часі (наприклад, еволюція технологій, розвиток міста).

Coggle. Цей сервіс призначений для створення інтелект-карт та діаграм. Він дозволяє візуалізувати ідеї, структурувати інформацію, проводити мозкові штурми та планувати проєкти, використовуючи вузли (теми) та гілки (зв'язки). Ключовою особливістю Coggle є

можливість спільної роботи в реальному часі, що робить його ідеальним для командної роботи та дистанційного навчання. Coggle чудово підходить для групової роботи, де учні разом генерують ідеї для проєктів, пишуть сценарії, аналізують проблеми або розробляють концепції.

Piktochart. Онлайн-інструмент для створення інфографіки, презентацій, плакатів, звітів та інших візуальних матеріалів. Він пропонує велику бібліотеку шаблонів, іконок, зображень, шрифтів та графічних елементів, що дозволяє легко перетворювати складні дані та інформацію у візуально привабливий та зрозумілий формат. Вчителі можуть створювати інфографіку для пояснення складних концепцій, статистичних даних, процесів або порівнянь, роблячи інформацію більш доступною та запам'ятовуваною. Учні можуть створювати інфографіку для представлення результатів своїх досліджень, узагальнення інформації з теми, створення візуальних конспектів або для розробки плакатів до шкільних заходів.

Kahoot!. Це популярна платформа для створення інтерактивних вікторин та ігор. Вона ідеально підходить для перевірки знань у ігровій формі, стимулювання командної роботи та створення змагального духу серед учнів. За допомогою Kahoot! можна проводити швидкі опитування, повторювати пройдений матеріал або просто розважатися на уроці.

Quizizz. Цей сервіс також орієнтований на створення вікторин та ігор, але має більш широкий функціонал. Крім традиційних вікторин, Quizizz дозволяє створювати завдання відкритого типу, що сприяє розвитку критичного мислення учнів. Крім того, Quizizz пропонує детальну аналітику результатів, що дозволяє вчителю оцінити рівень знань кожного учня та скоригувати навчальний процес.

Blooket. Цей сервіс відрізняється великою різноманітністю ігрових форматів, що дозволяє зробити навчання більш цікавим та захопливим. Blooket пропонує як класичні вікторини, так і більш складні ігри, що вимагають від учнів не тільки знань, але й логічного мислення та стратегічних навичок.

LearningApps.org. Цей сервіс дозволяє створювати різноманітні інтерактивні вправи та ігри без необхідності програмування. За допомогою LearningApps.org можна створювати кросворди, вікторини, та інші інтерактивні матеріали, які допоможуть у закріпленні навчального матеріалу.

H5P. Це потужна платформа для створення різноманітного інтерактивного контенту, включаючи ігри, вікторини, презентації та симуляції. H5P відрізняється високою гнучкістю та широкими можливостями для кастомізації, що дозволяє створювати унікальні навчальні матеріали, адаптовані до конкретних потреб учнів.

Використання сучасних цифрових технологій дозволило значно підвищити ряд показників, таких як рівень громадянської активності, відповідальності, цифрової грамотності та обізнаності щодо основних культурних та соціальних реалій сьогодення. Старшокласники за короткий час накопичили новий обсяг інформації, що сприяв формуванню у них важливих цінностей. Це стало можливим оскільки зростаюча особистість, яка долучається до цифрового простору, відзначається широкою інтегрованістю в суспільство як таке. Молоді люди за такої ситуації інтенсивно рухаються шляхом розвитку: вони накопичують, формулюють та структурують значні обсяги інформації, паралельно із цим розширюється діапазон їхніх здібностей [1].

Таким чином, у процесі виховної роботи з учнями використання цифрових засобів є надзвичайно ефективним інструментом, що дозволяє одночасно полегшити роботу викладача, візуалізувати матеріал, зробити його привабливим для молоді, цікавим та корисним.

Обговорення. Результати дослідження базуються на значному обсягу наукових результатів, що були здобуті вітчизняними фахівцями. До різних аспектів питання формування національної солідарності зверталися філософи, психологи, педагоги. Суголосними були наукові пошуки К. Журби [4], І. Беха [1], О. Доукіної [3] щодо теоретичних та методичних засад формування національно-культурної ідентичності у підлітків. Помітним кроком у цифровізації виховного процесу стала «Концепція виховання дітей та молоді у цифровому просторі», підготовлена співробітниками НАПН України, на чолі з В. Кременем [6]. У своїх працях Р. Сойчук розглядала важливість виховання національної солідарності в учнівської молоді як запоруки консолідації української нації [7].

Висновок. Проведене дослідження доводить, що формування національної солідарності в учнів старших класів набуває найбільшої ефективності при інтегуванні традиційних педагогічних методик (таких як дискусії, виховні години, екскурсії) із інноваційними цифровими засобами (інтерактивні платформи, віртуальні екскурсії, соціальні медіа-проекти). Такий комбінований підхід дозволить забезпечити результативніше засвоєння матеріалу та суттєво підвищує мотивацію учнів до участі у відповідних заходах. Як показали результати дослідження, старшокласники виявляють значний інтерес до інтерактивних форматів, оскільки вони відповідають їхнім комунікативним практикам, забезпечують креативну самореалізацію та надають відчуття причетності до сучасного цифрового простору.

Таким чином, плануючи побудову виховного процесу в цифровому просторі, принципово важливо враховувати усі його аспекти, що дозволять підвищити ефективність освітньої взаємодії та сприяти формування національної солідарності. Проведення виховної

діяльності у віртуальному середовищі вимагає ретельного аналізу найбільш результативних векторів взаємодії з молоддю та імплементації сучасних інноваційних практик. Це передбачає застосування різноманітних цифрових інструментів та розуміння їхньої специфіки і потенціалу у впливі на аксіологічну ідентифікацію старшокласників. З огляду на це, стратегічно важливо обґрунтовувати та адаптувати ефективні методики, які сприятимуть усвідомленню молодими людьми своєї ролі у розбудові держави. Лише такий комплексний підхід дозволить повною мірою реалізувати потенціал цифрового середовища як потужного каталізатора громадянської активності та консолідації суспільства.

Список використаних джерел

1. Бех І. Національна солідарність у концептуально-настановних межах. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2024. № 28(1). С. 29–42. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2024-28-1-29-42>
2. Дізнайся більше про Україну в ігровій формі від Unicorn School. URL: <https://dityvmisti.ua/kompyuternaya-akademiya-shag-3/diznaisia-bilshe-pro-ukrainu-v-igrovii-formi-vid-unicorn-school/?city=9>
3. Журба К., Доукіна О. Педагогічні умови формування національно-культурної ідентичності підлітків у закладах загальної середньої освіти. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2018. Вип. 22. С. 75–89.
4. Журба К., Канішевська Л., Малиношевський Р., Харченко Н., Федоренко С. Виховання дітей та молоді у цифровому просторі: посібник. Київ. 2022. 124 с.
5. Журба К., Шкільна І. Формування громадянської ідентичності студентів як умови національної солідарності у воєнний час. *Advanced Linguistics*. 2023. № 11. С. 146–153.
6. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі / Національна академія педагогічних наук України. Київ: Інтерсервіс, 2022. 51 с.
7. Сойчук Р. Теоретико-прикладний аспект виховання національної солідарності в учнівській молоді. *Інноватика у вихованні*. 2019. № 9. С. 42–50.
8. Трейтак Д. Створення цифрового простору в процесі формування національної солідарності старшокласників. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2023. № 2(27). С. 243–252 <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2023-27-2-243-252>
9. Трейтак Д. Формування громадянської активності старшокласників у цифровому просторі як складової виховання національної солідарності. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2024. № 28(2). С. 187–198. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2024-28-2-187-198>
10. Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Люльчак С. Ю. Цифрова культура молодого покоління: як її формувати. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2024. № 73. С. 14–29. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-73-14-29>

References

1. Bekh, I. (2024). Natsionalna solidarnist u kontseptualno-nastanovnykh mezhakh [National solidarity within conceptual and instructional boundaries]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 28(1), 29–42. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2024-28-1-29-42>.
2. Diznaisia bilshe pro Ukrainu v ihrovii formi vid Unicorn School [Learn more about Ukraine in a game form from Unicorn School]. (2022). Retrieved from <https://dityvmisti.ua/kompyuternaya-akademiya-shag-3/diznaisia-bilshe-pro-ukrainu-v-igrovii-formi-vid-unicorn-school/?city=9>
3. Zhurba, K., & Dokukina, O. (2018). Pedahohichni umovy formuvannia natsionalno-kulturnoi identychnosti pidlitkiv u zakladakh zahalnoi serednoi osvity [Pedagogical conditions for the formation of national and cultural identity of adolescents in secondary education institutions]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 22, 75–89.

4. Zhurba, K., Kanishevska, L., Malynoshevskiy, R., Kharchenko, N., & Fedorenko, S. (2022). *Vykhovannia ditei ta molodi u tsyfrovomu prostori* [Education of Children and Youth in the Digital Space]. Kyiv.
5. *Kontseptsiiia vykhovannia ditei ta molodi v tsyfrovomu prostori* [The Concept of Education of Children and Youth in the Digital Space]. (2022). Kyiv: «Interservis».
6. Zhurba, K., & Shkilna, I. (2023). Formuvannia hromadianskoi identychnosti studentiv yak umovy natsionalnoi solidarnosti u voiennyi chas [Formation of students' civic identity as a condition of national solidarity in wartime]. *Advanced Linguistics*, 11, 146-153.
7. Soichuk, R. (2019). Teoretyko-prykladnyi aspekt vykhovannia natsionalnoi solidarnosti v uchnivskoi molodi [Theoretical and applied aspects of education of national solidarity among students]. *Innovatyka u vykhovanni*, 9, 42-50.
8. Treitiak, D. (2024). Formuvannia hromadianskoi aktyvnosti starshoklasnykiv u tsyfrovomu prostori yak skladovoi vykhovannia natsionalnoi solidarnosti [Formation of civic activity of high school students in the digital space as a component of education of national solidarity]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 28(2), 187-198. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2024-28-2-187-198>.
9. Treitiak, D. (2023). Stvorennia tsyfrovoho prostoru v protsesi formuvannia natsionalnoi solidarnosti starshoklasnykiv [Creation of digital space in the process of forming national solidarity of high school students]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 2(27), 243-252. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2023-27-2-243-252>
10. Hurevych, R. S., Konoshevskiy, L. L., Konoshevskiy, O. L., & Liulchak, S. Yu. (2024). Tsyfrova kultura molodoho pokolinnia: yak ii formuvaty [Digital culture of young generation: how to shape it]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 73, 14-29. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-73-14-29>

Dmytro Treitiak,

Doctor of Philosophy

*Institute of Problems on Education of the NAES of Ukraine,
Kyiv*

FORMATION OF NATIONAL SOLIDARITY AMONG SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES

Abstract. *This article analyzes the results of an experiment aimed at the formation of national solidarity among high school students through the use of modern digital technologies. It provides a comprehensive examination of the role of digital space in the process of building national solidarity. The study highlights the specific features of utilizing digital environments in working with high school students, emphasizing their potential as educational tools. The author substantiates and describes effective methodologies for cultivating national solidarity among youth via digital means, identifying the most impactful approaches.*

The main outcomes of the experiment are presented, along with an overview of the most effective engagement strategies for young people. The reasons for the success of the selected methods are also discussed. The article outlines the significant potential of digital space as a communicative platform for fostering personal interaction between teachers and students. Additionally, it explores how traditional educational forms and methods can be adapted to the contemporary realities of a digitized educational environment. It demonstrates how these practices can be effectively transferred to digital platforms while maintaining their efficacy, thereby enhancing the overall impact of educational processes under modern conditions.

Based on the conducted analysis, practical recommendations are offered for implementing digital tools to strengthen national solidarity among youth. The study also identifies the most user-friendly and accessible digital platforms for working with students and outlines their application in educational contexts.

The practical significance of this study lies in its potential use by educators, researchers, youth policy specialists, and students involved in organizing educational activities in general, special, vocational, and technical education institutions. It also contributes to national-patriotic education within the digital space, particularly in fostering national solidarity among high school students.

Keywords: *national solidarity, high school students, digital space, educational process, educational hour, youth, civic engagement.*

Стаття надійшла до редакції 10.06.2025
Стаття прийнята до публікації 23.06.2025